

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Zdeněk Špitálník

Název práce: Zpravodajské vyhodnocení válečné činnosti československých parašutistů

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

doc. PhDr. Vít Smetana, Ph.D.

– Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., Vlašská 9, 118 40, Praha 1

– vědecký pracovník

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Kolega Zdeněk Špitálník si za cíl své diplomové práce stanovil zanalyzovat protokoly tzv. „likvidační skupiny“ při MNO, která po osvobození v roce 1945 vedla pohovory s přeživšími účastníky zvláštních operací vyslaných v letech 2. světové války na území bývalé Československé republiky (a v několika případech vysazených, zpravidla nedopatřením, v zemích okolních). Autor sám uvádí v Abstraktu: „Cílem práce je, na základě shodných otázek vybraného vzorku parašutistů, porovnat zvolené aspekty zvláštních operací, vysledovat zde některé fenomény a specifika.“ V Úvodu si pak stanovil čtyři hlavní výzkumné otázky:

- 1) Jak parašutisté hodnotili výcvik, vybavení a samotný seskok?
- 2) Jak vnímali parašutisté střety s nepřítelem?
- 3) Jak hodnotili parašutisty ze Západu i Východu příslušníci gestapa, kteří se s nimi setkali?
- 4) Je možné nalézt nějaké společné rysy v oblasti výcviku, vybavení a samotného nasazení u parašutistů ze Západu a Východu?

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Tuto práci je třeba ocenit zejména za to, že důkladně analyzuje důležitý, nepochybně zajímavý a až dosud nedostatečně badatelsky vytěžený archivní materiál. Vedle samotných protokolů, jež tvoří páteř autorova výzkumu (a jsou uloženy v jednom kartónu – č. 5 – sbírky VZ ve VUA-VHA), pracoval též s jinými materiály z Vojenského historického archivu, z Archivu bezpečnostních složek a také s řadou knih a studií věnujících se jím zvolené nebo příbuzné problematice. Zvolený materiál tematicky roztrídil a hojně z něj cituje. Bohužel poněkud málo prostoru bylo věnováno syntetickým závěrům a hlavně jejich kontextualizaci.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

K jazykovému zpracování textu mám nemalé výhrady. Gramatické prohřešky zde nemá smysl vypisovat, nicméně je jich v textu až příliš, včetně četných hrubých pravopisných chyb. Se zjevnými chybami jsou bohužel též přepsány citované archivní materiály. Rovněž stylistická úroveň kolísá – místy až k obtížné srozumitelnosti předkládaného textu.

Poznámkový aparát je v zásadě v pořádku, jen u konkrétních dokumentů postrádám dataci vzniku (je-li uvedena; v opačném případě je na místě uvádět: „Nedatováno.“).

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: [] Theses [X] Turnitin [] Original (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly:

Práce je bez jakýchkoli pochybností originální.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Určitě je třeba ocenit, že autor pracoval skutečně *ad fontes* a vybrané materiály důkladně zanalyzoval. Na druhou stranu nelze nevidět metodologické deficity jím zvoleného přístupu. Především jde o to, že si klade otázky podobné jako Jaromír Nechanský a jeho spolupracovníci (tedy tazatelé z „likvidační skupiny“), které měly směřovat k lepšímu plánování a provádění zvláštních operací v rámci poválečné Československé armády. To se týká především takových fenoménů, jako byly výzbroj a výstroj parašutistů, jejich výcvik, otázky chybné navigace apod. Řekl bych, že autor se měl namísto toho více zaměřit na fenomény, které měly značný význam pro další vývoj Československa – zejména styk s místním obyvatelstvem a jeho následky, ale také širší důsledky zvláštních operací pro vytváření politických postojů obyvatelstva. To se týká jak výsadek ze Západu (heydrichiáda; omezená pomoc domácím odboji posilující mýty o rozdělení sfér vlivu apod.), tak z Východu (role politických komisařů a politické úkoly vysílaných partyzánů – komunistů).

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Moje dodatečné otázky plynou z předchozích výhrad a směřují k tomu, aby se kolega Špitálník zamyslel nad širším kontextem vlastního výzkumu, který je *per se* jistě zajímavý pro články publikované v časopise *Historie a vojenství*, nicméně v rámci diplomové práce obhajované na Institutu mezinárodních studií by přeci jen měl mít alespoň nějaký přesah:

- 1) Co nám zanalyzovaný archivní materiál přináší nového z hlediska československého driftu do sovětského područí a poválečného nástupu komunistů? Nalezl v prostudovaných dokumentech doklady o názorové radikalizaci místního obyvatelstva, prosazování „sovětských metod“ ze strany parašutistů vysílaných ze SSSR, kritice „zrádného Západu“ apod.?
- 2) V čem spatřuje autor nadčasový význam svého výzkumu? Navrhuji mu kupříkladu možnost kontextu jednání člověka „v mezní situaci“ (slovy Tzvetana Todorova) – ale to je jistě jen jedna z více možností.

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Práci Zdeňka Špitálníka doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou B.

Datum: 25. 1. 2024

Podpis: Vít Smetana

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.